

Hawage, sexton år och tredjeklassare

Hawage Bacar är sexton år och bor i provinshuvudstaden Pemba i norra Moçambique. Trots sin ålder och sin starka vilja att studera har hon hittills bara klarat av första och andra klass i skolan.

Som fyraåring fick Hawage flytta från sina föräldrar och sex bröder på landsbygden för att bo hos en avlägsen släkting i det betydligt mer urbana Montepuez. Hon fick, som majoriteten av flickorna här, tidigt börja hjälpa till med hushållsytelserna. Tvätta kläder, diska, laga mat och passa de mindre barnen var uppgifter hon utförde redan som 9–10 åring.

Först när hon var 11 år fick hon möjlighet att börja skolan. Hon gick två år och under den tiden lärde hon sig både läsa, skriva och ”räkna lite matte”, något som inte är en självklarhet i ett skolsystem med alla klassiska ”bristsjukdomar”; stora klasser, lågutbildade lärare, brist på material, gammaldags pedagogik etc.

Sina matematikkunskaper ger hon prov på då hon snabbt kalkylerar dagens inköp på marknaden; 1 kilo potatis – 20 000 meticaís

(cirka 7,50 SEK), en hög tomat – 10 000 mts, några lökar – 5 000 mts, 35 000 totalt betyder att det ska bli 15 000 kvar från 50 000-lappen.

Skolgången avbröts då en kvinnlig släkting en dag anlände och informerade att tiden var inne för Hawage att delta i initieringsriterna, en tradition som fortfarande har ett starkt fäste i det nordmoçambikanska samhället. Att Hawage egentligen inte ville genomgå dessa riter utan hellre hade stannat kvar där hon var och fortsatt i skolan var det ingen som tog någon hänsyn till – deltagandet var obligatoriskt och inte förhandlingsbart. Även om initieringsriterna varierar i längd och utformning i olika regioner och olika familjer är målet i stort sett det samma; flickorna ska lära sig hur man blir en god hustru och hur mannen kan behagas på bästa sätt. Hawage säger att de även informerades om vikten av god hygien vid menstruation med mera.

I Hawages fall varade ceremonierna i endast tre dagar. Därefter fick hon stanna hos faderns kusin och vara behjälplig i hemmet och på familjens odlingar, ingen skola fanns

på nära håll och studier var heller inget som prioriterades av släktingarna som hon nu bodde hos.

Att flickorna hoppar av skolan efter att ha genomgått initieringsriter är tyvärr ett vanligt scenario. Orsakerna är förstas flera men bland de vanligaste hör att de nu ses som vuxna och därmed ”giftasmogna”. I fattigdomens spår ser gärna föräldrarna att dottern får en ”försörjare” så fort som möjligt.

Efter två år och många frågor om hur länge hon måste stanna, fick hon slutligen återvända till sin tidigare fosterfamilj i Montepuez. Där fick hon gå om andra klass. Att repetera ett eller flera skolår är ytterligare ett vanligt fenomen som minskar viljan och inresset att studera.

Nu bor Hawage i en större stad och har just skrivit in sig i alfabetiseringsprogramets andra år vilket motsvarar tredje och fjärde klass i primärskolan. Viljan att studera är oförminskat stark och på frågan hur länge hon vill fortsätta svarar hon bara:

– Tills jag klarat av alla 12 klasserna!

MONICA ERIKSSON

Pemba

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.